

tius diversos vagin de baixa els principals components d'un Modernisme ciutadà autòcton i, sobretot, que en el futur aquests components quedin del tot oblidats, fins i tot per a la historiografia. "Per desgràcia, són molts els mallorquins que tenen una tradició curta de vista", arriba a dir Carner fent referència implícita als defensors d'"una escola novíssima" (319).

Mallorca és el lloc ideal per exemplificar l'ideari d'origen torrasibagesià i complementar-lo amb una major innovació estètica de base modernista, però que cal plantejar des d'una perspectiva que l'ortodòxia no pugui considerar perillosa. De retruc s'evita també que gent com Joan Alcover o Miquel Costa i Llobera siguin interpretats com a simple prolongació insular de les idees literàries del XIX (320).

Carner aconsegueix aglutinar al seu voltant -és la principal pretensió- un grup homogeni d'escriptors mallorquins encapçalat per Miquel Ferrà. "Catalunya" actua com a tribuna per a la seva projecció a Barcelona i el carisma del director és un factor decisiu per entendre'n fins i tot la pròpia existència. És un moment de rebombori cultural a les Illes i Carner n'és un dels provocadors: sap aprofitar una situació ja existent (el prestigi que va adquirint gent com Alomar, Costa, Oliver o Alcover) per tal de remoure i crear aquest sector fidel.

També en aquest terreny es nota el canvi de perspectiva que provoca la definitiva clarificació ideològica que es produeix cap a 1905. S'adverteix en dues qüestions: una selecció encara més estricta, que és la que ocasiona l'inici del trencament amb Gabriel Alomar; i una intervenció més directa en les plataformes mallorquines (especialment la revista "Mitjorn"), provocada per l'agutzació del mestratge carnerià sobre els poetes illencs

que les creen, però també com a conseqüència de l'estratègia político-cultural exposada a De la província.

A "Catalunya" hi ha diversos textos programàtics sobre l'enllaç a establir entre el Principat i les Illes. Alzina i Melis actua com a primer intermediari i és lògic que alguns dels seus articles s'orientin en aquesta direcció. Ell és qui acompanya Carner en els seus primers viatges i, per tant, qui li obre les portes de l'amistat amb molta gent (321), estableix un mínim enllaç entre "Catalunya" i "Gazeta de Mallorca" (322), fa de pont en algun moment amb mossèn Alcover o Costa i Llobera (323), i dóna a conèixer des de les pàgines de la revista o des de l'estrada de la Congregació Mariana qualsevol manifestació cultural illenca, principalment les folklòriques. El seu text teòric més representatiu és De la altra banda de la mar, on s'exposa la defensa de la tradició a través del contacte amb Mallorca i el programa d'acció cultural que això suposa. Amb idees extretes directament de Torras i Bages, que no és aliè a res (324).

Des de dins o des de fora de "Catalunya", Carner és qui més es preocupa de treure tot el fruit a la relació i a la doble mitificació (tant del que per a ell és el mite illenc com del que per als mallorquins és el mite Carner) (325). El primer article significatiu és De l'Illa Daurada, de principis de 1904. S'hi transllueix la pau, harmonia i quietud amb què s'hi viu, idea que serà constant. Aquest refugi d'idealitat és conseqüència de la proximitat al món rural, el paisatge, la natura i, per tant, els valors tradicionals:

"A Mallorca, a la terra més dolça y més clara, ahont l'aire és més lluminós y la mar més diáfana, ahont las ideas són més serenas y las cadèncias més exquisidas, al veure aquella claror y aquell perfum renascuts sobre nostras testas colradas y fumadas, han

recordat la germanor antiga, la germanor de quan nostre Rey Jaume tenia els ulls blaus de tant mirar a Mallorca per demunt del mar."

El ciutadanisme encara no està suficientment arrelat, per la qual cosa prefereix el contrast, ni que sigui exagerant-lo.

"El traqueteig d'una evolució feta per carrers mal empedrats, las fumeradas negras de las fàbricas, els xiulets estridents de las sirenas, els murmuris amenassants de las multituds, el brugit dels carros, las desferas de las cosas vellas que cauen, els carreus per a edificar las cosas novas... Tot dóna a la nostra ciutat l'aspecte d'una febre incessant. Els aconteixements y els homes hi són cridaires, impetuosos, turbulents.

Y tot plegat, més que convèncer, aixorda y enlluerna. Tants ulls que guspirèjan, tants peus que s bellúgan, tants brassos que pican fadigan y aclapàran l'atenció.

Y a n'aquest gran estrèpit d'elaboració no hi ha medis per a judicar-lo serenament" (326).

Quasi tres anys després, es manté la mateixa noció d'idealitat, harmonia i serenitat. A Bruyt a Mallorca s'elogia "l'exquisit silenci interminable" de "Ciutat de Mallorques":

"Silenci de pietat, silenci de noblesa, silenci d'estinció, silenci de contemplació y de refinament!. La mar a la badia és d'una vasta amplària sens murmuri, els fassers romanen fixos en la llum; de la Seu tota roja ns ve una fonda impressió de pau; les cases són blanques y dormen sota les ones inalterades d'un infinit serè" (327).

Queda clar, doncs, què es vol fer sobresortir del paisatge mallorquí, d'aquesta Mallorca

"ahont sota l'infinit d'un cel rutilant, els pins devàllan adalerats al mar extenent vers ells las brancaas plenas d'anhel, ahont en una calma suprema y una serena amplitut s'extén la sagrada blavor mediterrània" (328).

Això no obstant, amb el temps la contraposició a la vida urbana es va difuminant. L'illa continua essent un refugi, els elements que la caracteritzen són els mateixos, però es poleix el rerafons ruralitzant de 1904 -el mateix que és present en l'article d'Alzina i Melis i en la nota de redacció de 1903 a "Catalunya"- per tal d'anar introduint la perspectiva d'interpretació pròpiament noucentista. Perspectiva centrada en els trets estètics que defineixen el concepte d'escola poètica que ell ha ajudat a crear -la quietud, harmonia, serenor i mediterranisme es repeteix permanentment-, però adaptats a un programa burgès per al qual el centre de decisió és la ciutat. No es renuncia doncs al paisatgisme perquè és el tret definidor per excel·lència. Una natura que continua essent entesa des del dualisme cristià, per la qual cosa no pot ser mai "*abisme incalculable*" sinó "*contrada conquerida, plena de camins de bon guiatge*" (329); que és controlada en tot moment pel seny racional; que no fa concessions al lirisme, al sentimentalisme, ni a la ingenuïtat; i, sobretot, que és admirada des del distanciament propi de la mentalitat ciutadana i de qui vol embellir la realitat -ja sigui el paisatge o la vida quotidiana illenca- amb la ploma als dits (330).

Amb la reconstrucció dels primers viatges de Carner a Mallorca es poden observar els propòsits del moment i les repercussions a mesura que augmenta l'amistat. Diversos estudiosos coincideixen a afirmar que la primera visita és de mitjans de 1904, una vegada que molts dels escriptors illencs ja són col·laboradors habituals de la revista (331). És el viatge que efectua en companyia d'Alzina i Melis i té lloc durant la segona quinzena de

maig i bona part de juny (332). Possiblement hi torna el mes d'agost del mateix any per recollir el premi obtingut en els Jocs Florals de Palma.

És indubtable que entre maig i juny de 1904 Carner coneix personalment diversos dels col.laboradors de la revista. El que no és tan evident, però, és que sigui el primer viatge. Hi ha suficients indicis com per assegurar que, com a mínim, s'hi trasllada a finals de 1903:

"Nostre director se n'és anat a passar una mesada a sa illa daurada de Maylorca" (333),

diuen des de "Catalunya" el quinze de desembre. És lògic pensar que les primeres trobades amb alguns dels col.laboradors són ja d'aquest any. Possiblement les que en aquests moments li són més rendibles: les d'aquells que, pel seu prestigi, poden ser utilitzats des de Barcelona com a model d'alguna cosa (Costa i Llobera o Joan Rosselló i, probablement, la majoria dels futurs conferencians del cicle d'escriptors mallorquins de 1904 a l'Ateneu Barcelonès). Tot fa pensar que existeix una amistat íntima entre Carner i Rosselló que per força ha de ser anterior a maig de 1904. Així s'explica que en les visites següents -fins i tot durant 1904- un dels primers llocs d'estada sigui sempre Alaró (334). Per això Mª Antònia Salvà afirma que el poeta té un "conspirador" a l'illa i ella creu que no és altre que Rosselló.

Encara hi ha alguna pista no comprovada sobre una hipotètica estada anterior a la del mes de desembre (335), la qual cosa aclariria millor el ressò que la revista dona durant tot 1903 a les informacions procedents de l'illa i el tracte de privilegi que hi reben els seus escriptors. Novament amb menció especial per al "conspirador", que ja durant el mes d'octubre es qualifica com a "*nostre benvolgut amic*" (336) i a qui Carner

dedica el poema A en Joan Rosselló. Pel seu contingut, se sobreentén un tracte personal i directe (337).

A partir de 1904 els desplaçaments són constants -acostuma a anar-hi cada any per Setmana Santa-i el vincle cada cop més ferm. És així com va definint una "illa de les poètiques ressonances" diferenciada de l'"illa de la calma" de Rusiñol, perquè allò que hi cerca és una altra cosa. Per aquest motiu Carner queda darrera de qualsevol activitat que es faci per mantenir el caliu amistós: col.laboració a revistes mallorquines (en especial a "Mitjorn"), participació en els Jocs de Palma, organització de l'homenatge de l'Ateneu Barcelonès el 1906 a Costa i Llobera, poemes de temàtica mallorquina, promoció constant dels escriptors illencs al Principat (sobretot mitjançant aquelles publicacions sobre les quals exerceix un major control: "Catalunya", "Montserrat", "Il·lustració Catalana" i després "Empori"), etc. Fins i tot hi ha raons fonamentades per relacionar-lo amb l'organització del conegut cicle de conferències d'escriptors mallorquins de 1904 a l'Ateneu Barcelonès (338).

Tot i el precedent de finals de 1902 a "Montserrat", "Catalunya" és el lloc més adequat per canalitzar l'enllaç perquè és la plataforma principal del grup en aquest moment, perquè té el suficient prestigi per tal que els mallorquins la considerin com a espai ideal per a la projecció i perquè existeix un lligam ideològic de fons, cosa que exclou altres revistes de prestigi no inferior (339). S'hi dona notícia de qualsevol cosa que hi tingui relació: les referències a l'agermanament entre les Illes i el Principat, el folklore autòcton, la informació sobre tota mena d'activitats que s'hi celebren, la reproducció de conferències i discursos o la recuperació de Ramon Llull i la potenciació dels Jocs Florals de

Palma. És especialment significativa la campanya d'imatge en favor dels escriptors mallorquins seleccionats. Només cal donar un cop d'ull als llibres publicats per la revista o als articles signats conjuntament per la redacció. Dels sis autors catalans que s'editen, n'hi ha tres de mallorquins (Costa, Rosselló i Llull) i en els articles col·lectius el tema de Mallorca és el que es repeteix més (340).

Les referències a l'agermanament de les Illes i el Principat són permanents. Tant d'una banda com de l'altra. Des del cantó mallorquí, amb els textos programàtics d'Alzina i Melis; la felicitació pública de Gabriel Alomar a Josep Carner agraint-li la seva tasca d'enllaç; els escrits de Fèlix Escalas, en què es qualifica Catalunya com a "*germana gran de Mallorca*"; el discurs de mossèn Alcover en la vetllada de la Capella de Manacor, en el qual es parla de Catalunya -l'heroica, la noble, l'entementada, la progressiva, la industriosa i l'alliberadora de Mallorca- com a model a seguir; o algun dels poemes seleccionats de Joan Alcover, que tracta directament el tema:

*"Vent de llevant boires empeny.
Oh trovadors de Catalunya;
damunt el mar qui los allunya,
el Puig Major mira el Montseny.*

*Mallorca veu el Montserrat,
y si de nit no se colombra,
ulls de claró donem a l'ombra,
posem-hi focs de germandat."* (341)

Des del cantó català, val la pena mencionar la reproducció del discurs de Rubió i Lluch, també a la Capella de Manacor, el qual se centra precisament en la confraternitat:

*"Som sanch d'una mateixa sanch, som fills
de la mateixa nissaga, parlam una mateixa
llengua y sentim una mateixa fe, y sobre la*

nostra llar, que bé podríam anomenar comuna, s'hi reflecten els esplendors d'una mateixa literatura y les glòries d'una mateixa història; en una paraula, som germans" (342).

O la nota de la secció d'Actualitats amb motiu del regal als subscriptors del llibre de Joan Rosselló:

"FA GOIG. Ens referim al llibre de D. Joan Rosselló qu.ab aquesta CATALUNYA rebran nostres llegidors. és vermell com un sol que surt. Té unas lletras blancas com las estrellas. Y, el dintre, és inefable com la lluna. Oh Mallorca, Illa Daurada; hi ha una claror en tas bolvas! Tos somriures són auroras; tos pantetjos són flamaradas! Mes no sabeu l'origen de Mallorca? Jo us el diré, ab un alexandrí y un endecassílab: «Catalunya coberta de flors se va aixecar / y li caygué una flor demunt del mar»" (343).

Quan les referències provenen de gent d'una altra generació, no integrada en el grup carnerià, adquireixen un to retòric i convencional. I quan, a més, són mallorquins, reflecteixen la idea de Catalunya com a model a seguir. Sense consciència d'unitat política, però, excepte en el cas d'Alomar. En canvi, quan vénen de gent del grup (Alzina i Melis o el propi Carner de 1903-1904) responen a un projecte sòcio-cultural concret on la fraternitat és un camí per a la recuperació de la tradició. En aquest segon sentit, el model -si més no se l'utilitza com a tal- no és el Principat, sinó Mallorca i la consciència d'unitat sobrepassa els límits culturals.

Les Illes també són la zona més afavorida pel que fa a la importància que la revista concedeix al folklore (344). Dos aspectes a destacar: el paper d'Antoni Mª Alcover com a recol·lector i el ressò atorgat a l'estada a Barcelona el 1904 del glosador Antoni Vicens Santandreu. Mossèn Alcover reuneix en la seva persona moltes de les característiques exigides: origen mallorquí i rural, cristianisme, conservadorisme, defensor de la llengua

catalana, relació amb els Jocs Florals i també, és clar, especialització en temes folklòrics. Així és com el presenta Carner quan afirma que:

"Aquell home admirable no ha fet obra d'erudit tancat en son estudi; no ha volgut la fredor de la solitud. Aquell sant pagès s'ha enfilat a la muntanya de la fe per parlar a tots els homes de bona voluntat" (345).

La seva aproximació al grup prové de la Congregació Mariana. Recordem que el 1901 l'Acadèmia Catalanista és nomenada corresponsal a Barcelona per a l'obra del diccionari i que entre els acadèmics que es comprometen a treballar-hi apareixen els noms de Rafael Masó, Emili Vallès i Jaume Bofill. A "Catalunya", tot i reconèixer-ne la reputació, el seu protagonisme no és excessiu i en cap moment no esdevé modèlic. Ja sigui pel fet de no ser pròpiament literat, cosa que el diferencia dels altres autors mallorquins, o per constituir un tipus d'intel·lectual que queda associat més aviat a una tradició pseudo-romàntica -Carner l'associa en un determinat moment a una "*gran força ingènua*" (346)- que s'allunya d'allò que proposa la revista, amb una concepció del folklore més avançada. El que més interessa del seu treball és la recol·lecció, tasca típica del patró vuitcentista, per la qual cosa la pràctica totalitat de coses que se n'editen van per aquest cantó i se'l situa a nivell inferior al de Serra i Boldú o Serra i Pagès.

La penúltima setmana del mes de gener de 1904 el glosador mallorquí Antoni Vicens Santandreu de Son Garbeta, acompanyat precisament per mossèn Alcover, es passeja triomfalment per Barcelona improvisant les seves glosades i deixant enlluernats aquells barcelonins que feia temps que no deuriem sentir versos amb tant regust de farigola, i que segurament es miraven l'amo Toni com una mena de

personatge estrany que venia a trencar els costums ciutadans. Dóna diversos recitals -un d'ells a l'Acadèmia Catalanista de la Congregació- i la premsa ressalta l'impacte aconseguït, a vegades amb una certa ironia. A "Catalunya" també se'n fan ressò:

"Un poeta pagès mallorquí, En Toni Vicens Santandreu, ha estat a Barcelona. Ha llegit poesies al Círcol de Sant LLuch, a l'Atheneu, al Centre Excursionista... Ha anat a sentir-lo «tot Barcelona». Fins hi havíen regidors. L'estil d'en Toni Vicens Santandreu és el de les cançons populars catalanes del segle XVIII i acabament del XVII, com Lo desembre congelat i el Cant dels aucells. Com a nota curiosa, l'any Toni Vicens se tornà boig d'admiració, d'entusiasme, de por, amb els magatzems de «El Siglo»" (347).

En aquest cas, ni que només sigui com a curiositat arqueològica, el mite del poeta pagès els funciona. La interpretació dels valors rurals de la tradició passa per la valoració de "fenòmens" com els dels glosadors. I més si són mallorquins i fan un tipus de poesia popular que prima els valors religiosos. És una lectura purament ideològica, la qual cosa permet el distanciament irònic a l'hora de presentar el personatge o de valorar-ne la qualitat literària. Novament es dóna publicitat a allò que pot ser vist com a oposició a un Modernisme d'arrel massa progressista. Sobretot perquè, en mots d'Alzina i Melis, quan "*cert és que ls temps moderns portan beferades de mort per tot lo característich y tradicional*", aquests poetes "*estan dotats d'un sentit moral puríssim, que no.s troba en la gent docta*" (348). I encara més quan, com en el cas dels glosadors, això representa de retruc empalmar amb Mallorca.

Per estudiar la promoció dels escriptors mallor-

quins seleccionats, cal distingir dos grups d'autors: aquells que són usats com a model i aquells que reben de forma més directa el mestratge carnerià. Els primers són els que serveixen per a la legitimació del concepte d'"escola mallorquina" i els segons els que se'n valen i que, posteriorment s'aglutinen al voltant de "Mitjorn" (349).

Els poetes considerats exemplars (Joan Alcover, Miquel Costa i Llobera i, a un altre nivell, Miquel dels Sants Oliver o Gabriel Alomar) són els que atorguen a Carner i "Catalunya" la possibilitat de crear la tradició útil a partir d'uns postulats també estètics, però fonamentalment ideològics, per polir la imatge que puguin adquirir públicament determinades idees pròpies que en el fons són d'origen modernista. Ni que els esforços per a la fixació artificialiosa d'aquesta tradició obliguin a acceptar com a modèlics determinats trets que són més aviat conseqüència de la voluntat carneriana de relacionar la pròpia estètica amb allò que Mallorca representa i no influència directa dels poetes illencs sobre el barceloní. L'estratègia per a la mitificació de l'"escola" fa que quedi camuflat l'origen real de la influència i sigui difícil advertir que, en alguns casos, qui actua realment com a model és el propi Carner (350).

Des de "Catalunya" s'atribueix al terme "escola mallorquina" el matís semàntic adequat per tal d'adaptarlo com a mot vàlid per aglutinar quatre autors que en principi no tenen consciència de grup -ni molt menys d'escola- i justificar d'aquesta manera l'herència de la colla de poetes propers a Carner que giren al voltant de "Mitjorn" (1906-1907) o més tard "Almanac de les Lletres" (1921-1936) i "La Nostra Terra" (1928-1936). Eugeni d'Ors participa en la fixació d'aquesta idea amb Per a epílech

a uns articles d'en Gabriel Alomar, una de les seves col.laboracions a "Catalunya". A part de considerar Alomar com a escriptor exemplar -idea que no gaire més tard necessita ser matisada-, Ors està definint allò que és l'escola mallorquina per a ell, i, indirectament, per als redactors que han decidit publicar-ho:

"Fins l'exemple literari de l'Alomar, y, en general, de tota la que hi ha dret a anomenar escola mallorquina, ens és d'utilitat altíssima, car aquesta escola, ab l'instint de delicadesa, qu.algun cop arriba a semblar femení, característich en l'ànima mallorquina, aporta al nostre Art d'avuy un ideal de dignificació de forma, y fins una nova plasmació de la llengua catalana, qu.esdevé, en mans dels grans escriptors de la Illa, instrument noble, flexible, rich en fonètica, en lèxic, en sintaxi, adequat al matís y a la mitja tinta, musical, alat, y ab aytal avens de refinament qu.algun cop, en les poesies de l'Oliver, per exemple, m'apar ressentir els sons d'alta armonia de la moderna lirica francesa" (351).

Fins aquí ha donat uns criteris estètics basats en el treball estilístic i en la profunditat del llenguatge. Tot seguit aclareix que al darrera hi ha també un ideari, que no coincideix del tot amb el de Carner però que té punts de semblança, refermats gràcies a què l'autor de l'article es queda a un nivell conceptual i no entra en detall: "art aristocràtich", de refinada cultura i per a minories, capaç de ser oposat a "la invasió de la grolleria, triomfanta a casa nostra":

"Y en això, en aquest ideal aristocràtich en la Llengua y en l'Art, que nosaltres deuriem també portar a las costums, cal cercar avuy remey contra la invasió de la grolleria, triomfanta a casa nostra; contra l'Art de sufragi universal qu.ha anat pervertint el gust."

La conclusió és clara:

" (...) han cregut [plomes autoritzades]

qu.era una cosa de recomenar a n.el jovent català qui.s mostra delitós de conrà ses lletres pròpies, que hi prengué exemple y s'hi miràs com a dins un miray llambretjant y net, dins aquesta sana costum y tradició artística, que serva y mantén fins al present s'escola mallorquina."

El propi Emili Vallès complementa aquesta mateixa idea d'escola:

"Des de l'aborrible català que are.s parla d'en Pitarra fins a la prossa castissa d'en Ruyra y als versos clàssichs de pensament y formes de Mossèn Costa, per eczemple, y en general fins als refinaments lingüístics de la escola mallorquina, si n'hem fet de via" (352).

Significativament, l'únic que des de les pàgines de la revista dóna al concepte un matis diferent és Alomar, el qual accentua a L'aspiració de Mallorca les mateixes característiques estètiques, però afegeix un seguit de reflexions de caire sòcio-polític que van més enllà dels plantejaments de Carner, Alzina o Vallès, i que Ors, com a mínim, no explicita (353).

Dels quatre poetes que es fan encaixar en aquesta definició d'"escola" els dos que tenen un major pes específic a la revista, per motius diferents, són Miquel Costa i Llobera i Gabriel Alomar. És clar, però, que tots quatre són producte d'una reivindicació interessada que s'altera quan la conjuntura varia, el Noucentisme es va establir i el grup carnerià ja no necessita tan imperiosament uns punts de recolzament a partir dels quals establir la contraposició a determinats elements modernistes. D'aquí les semblances en els casos de Costa i Alcover a partir de 1906. Ambdós, amb sengles homenatges, queden situats en el pedestal del reconeixement públic però automàticament passen a ocupar posicions purament honorífiques.

"Catalunya" parla sovint de Miquel dels Sants Oliver i en publica força coses. Oliver és assimilable a causa del conservadorisme del seu regeneracionisme i el respecte a la tradició del XIX. Es fan lloances a la seva obra i se'l considera com a gran poeta amb motiu de la publicació de L'hostal de la Bolla. Quan apareix el llibre La literatura en Mallorca l'elogi es repeteix i el qualifiquen, com a la majoria de mallorquins, de "*nostre bon amic*", senyal inequívoca de concordança (354). Si queda en segon pla respecte als seus conterrànics és per tres raons. En primer lloc, perquè les seves idees sobre l'agermanament entre Catalunya i Mallorca no coincideixen del tot amb les d'Alzina i Melis. Per a Oliver l'objectiu de la política regionalista és la conscienciació dels grups dirigents illencs. La noció de Països Catalans queda molt matisada. En segon lloc, pel fet que, des de 1904, la seva vida particular estigui força desvinculada de l'illa. I en tercer, perquè la seva obra reflecteix alguns dels elements modernistes que el grup carnerià no digereix, com és ara la idea de l'artista marginat a A un voltor engabiàt a Miramar o Tedi. La seva interpretació de Lluïll -més vitalista i menys confessional- també guarda distàncies respecte a la de "Catalunya" (355).

Durant els anys de "Catalunya", Joan Alcover és valorat a un nivell inferior a Costa i Llobera, però amb arguments semblants. La seva introducció real en els ambients literaris de la Catalunya estricta coincideix el 1903 amb la decisió del definitiu canvi de llengua poètica i amb el naixement de la revista carneriana (356). No és tan prototípic perquè en aquest moment Alcover tot just està reorientant la seva vocació literària -reorientació en la qual Carner també col·labora gràcies a l'amistat iniciada just llavors- i, per tant, és més difícil

destriar-ne els trets modèlics. Malgrat tot, la majoria de poemes que se'n publiquen a "Catalunya" són sonets, cosa a tenir en compte, i s'incideix especialment en aquells textos més representatius de la seva opció en favor de la llengua catalana. Com La Balanguera, un bon exemple de la barreja del treball intel·lectual i la tradició popular, un dels trets que -sense deixar de banda el conservadorisme que s'hi amaga- Carner s'afanya a destacar. O el discurs presidencial del certamen literari de Palma de 1903, un dels primers llocs on justifica públicament el decantament vers la llengua materna (357).

Durant 1905, i en els anys immediatament posteriors a "Catalunya", la seva obra va guanyant prestigi, gairebé fins al nivell de la de Costa. Ho posa de manifest el comentari a Humanització de l'art, la conferència amb què Alcover participa en el cicle de l'Ateneu Barcelonès el maig de 1904 i que la revista no ressenya fins al gener de 1905:

"El discurs pronunciat a l'Ateneu Barcelonès, Humanisació de l'Art, té una claretat, una bellesa y un repòs sense precedents en son genre. Jo.m queixava que tots els conferenciants mallorquins que vinguessen a l'Ateneu dogmatisessin d'Art o Política y a cap s'hagués acudit parlar de Mallorca! Però a Humanisació de l'Art hi és Mallorca; se pot dir que n'hi ha el cel y la llum, y les cales profundes y tranquiles" (358).

Altres escrits posteriors acaben de confirmar-ho, com és ara la interpretació que Carner fa de La serra el 1906 per tal de descobrir la típica imatge del paisatge rural mallorquí (359) o el paper que li atorga el 1908 a De l'acció dels poetes a Catalunya. Hi ajuda a més l'aprofundiment de l'amistat personal, amb diversos fets puntuals a significar: l'assistència de Carner a la famosa tertúlia alcoveriana, la participació d'Alcover en altres

revistes carnerianes o la dedicatòria recíproca de poemes. Amb especial rellevància a la d'Alcover a Records de Sóller, en què el poeta explica, a la manera de l'amic, una petita anècdota d'infantesa per tal que l'altre pugui "teixir-la". És un exemple de com Carner també és capaç de donar pautes poètiques a aquells que d'antuvi són considerats com a mestres (360).

L'homenatge de 1909 a Barcelona, organitzat per "La Cataluña" i en el qual Carner té un paper decisiu, és el punt culminant de l'enaltiment, però també és indicador de la marginació a què se'l sotmet a partir del moment en el qual, els models mallorquins esgoten la funció per a la qual han estat exalçats (361). Hi ha dos exemples més relacionats amb "La Cataluña" que ho demostren. Un, el tractament honorífic de què és objecte: se'l deixa col.laborar a la revista, fins i tot en seccions habituals, malgrat que en alguns dels seus escrits teòrics coetanis s'hagi manifestat obertament en contra dels ideals noucentistes (362). L'altre, l'article que Carner li ofereix en la secció Los Jardines del Renacimiento catalán. Torna a mitificar-hi la vida i el paisatge mallorquins, però adverteix clarament que el lloc de poetes com Alcover és el pedestal -en aquest cas l'aïllament en aquest paisatge-, del qual ja no convé que baixi mai més: "*debes permanecer acá en tu santuario, en tu relicario*", li diu (363).

En Miquel Costa i Llobera la utilització del model encara és més clara. Ja sigui perquè s'adequa millor al patró exigit o perquè ja té una determinada imatge com a poeta en català i ha assolit al Principat un cert reconeixement. Reconeixement, però, que cal modificar d'acord amb les intencions del grup, ja que els sectors que en aquest moment l'enalteixen i se'n serveixen són d'origen

vuitcentista: els setmanaris verdaguerians (364), els Jocs Florals de Barcelona (a propòsit dels premis ordinaris de 1902 i del seu nomenament com a Mestre en Gai Saber, i malgrat les reticències de Costa en anys anteriors), o bé agrupacions religioses com la mateixa Congregació Mariana, que és la que dóna lloc a la primera aproximació coneguda per part de Carner (365).

Aquest punt de partida marcadament vuitcentista es posa de manifest fins i tot en alguns dels textos seus que "Catalunya" reproduïx. Com és ara el discurs pronunciat en els Jocs Florals de Palma de 1904, en el qual es contempen les idees respecte a Mallorca que es propugnen des de la revista, però formulades de forma ben poc moderna: el lligam amb el passat, Lluïl com a model, el rebuig a les coses vingudes de l'estranger i el concepte d'"escola mallorquina" (més a prop al de Menéndez Pelayo que no pas al de Carner, que no té necessitat de remuntar-se fins a precedents inútils com els de "La Palma") (366). La conferència de 1904 a l'Ateneu sobre la forma poètica apunta components més interessants, però el rerafons religiós i la preponderància d'un didactisme purament tècnic en limiten l'abast. Fins al punt de no aportar gran cosa a les necessitats del Carner del moment, que ja té assumides la majoria de les propostes.

Durant els anys de "Catalunya" -especialment durant 1903 i 1904, que és quan millor encaixa-se l'esmenta constantment, perquè ell és qui ofereix en major grau la imatge cercada de poeta mallorquí. Té tots els requisits: conservadorisme, cristianisme, classicisme, desvinculació del Modernisme (a un nivell i amb una qualitat al darrera que en els mateixos anys i fora de Mallorca és impossible de trobar), lligam amb la tradició del XIX, gust pel folklore i la literatura popular, etc. En el primer núme-

ro se l'inclou en la llista de col.laboradors i se'n publica la seva edició d'una cançó popular i la traducció d'un fragment de les Geòrgiques de Virgili. Més endavant no s'estan de qualificar-lo com a "el nostre gran poeta Mn. Costa" (367). Des de les pàgines de la revista els mateixos escriptors mallorquins l'accepten com a mestre, element indispensable per a la recerca d'uns models que permetin parlar de l'"escola" que Carner vol imposar (368). El punt màxim de la difusió -a més del bon nombre de poemes que se'n publiquen- és la tria de Tradicions i fantasies per encapçalar les Edicions "Catalunya".

Igual com els joves poetes mallorquins de "Mitjorn", tant Josep Carner com Jaume Bofill i Mates atorguen a Costa l'apel·latiu de mestre. Ja el 1906 Carner esmenta el seu "*altíssim prestigi docent en terra catalana*" i el cita com a "*gran Mentor poètic d'un país de supremes destins*" (369). És, però, un mestratge tallat a mida, per tal que la imatge vuitcentista de la qual es parteix es reconverteixi suficientment com perquè sigui aprofitada per al tipus de modernitat a definir. Amb pocs anys, doncs, aconseguen forjar la imatge de Costa que els convé. Des de dues vies: augmentant el coneixement de la seva obra i l'abast de la influència, i potenciant aquells elements precisos que puguin ser considerats modèlics per tal de fixar la tradició escaient. Ell pot esdevenir, doncs, el prototipus perfecte per a l'èxit del concepte d'"escola", sempre i quan se'n poleixin els seus contactes amb la Renaixença i se'l revalorí gairebé com si fos un desconegut. Per això Carner té molt interès a divulgar-ne l'obra però també a presentar-se'n com a redescobridor:

"Pel qui, temps a venir, estudiï el procés de la nostra literatura renaixentista, seran incomprendibles la fredor, la desatenció, la

*ignorància ab què entre les legions poeti-
sants foren rebuts els gloriosos exemples
d'en Costa y Llobera" (370).*

Són nombroses les dades puntuals que demostren l'amistat entre ells dos des que s'inicien els viatges a l'illa del poeta barceloní i especialment des dels Jocs Florals de Palma de 1904, que Costa presideix (371). El 1905 aconseguen fer-se'l seu definitivament. Amb la concessió de la flor natural en els Jocs Florals de Viladrau i les pressions consegüents per tal que assisteixi a la festa, amb col.laboracions en revistes d'influència carneriana, amb alguna incursió escadussera a Espectacles-Audicions Graner i, especialment, amb el poema Introducció als sonets "Corones" d'en Joseph Carner amb què s'encapçala la reedició de 1905 dintre de Primer llibre de sonets del volumet amb què guanya la viola dels jocs barcelonins de 1904 (372).

Les seves col.laboracions a "Catalunya" són indicatives del llançament que s'està fent de l'autor, però no tant de la selecció dels elements precisos per a una noció d'"escola". Els deu poemes que n'incorporen no tenen cap característica comuna específica, al marge del nom de l'autor que els signa. Pel seu cantó, tant Alzina i Melis com Bofill i Mates es preocupen molt encara per qüestions religioses i pel rerafons moral de la seva obra. El primer a Costa i Llobera i la poesia clàssica, una de les seves dissertacions de 1905 a l'Acadèmia Catalana de la Congregació, en la qual cerca com a principal objectiu l'associació de la serenitat, la llum i la forma cenyida amb l'esperit ample, lliure i humà del cristianisme. El segon en el discurs d'homenatge de 1906 a l'Ateneu, que conté un atac, amb arguments idèntics als de Costa, al paganisme dels parnassians, corrent al qual acusa -com al simbolisme- de nihilisme.

També ara Carner és qui proporciona la imatge més moderna i la veritable selecció, d'acord amb la seva estratègia per a la revaloració (373). Especialment des de finals de 1904, que és quan llegeix el seu primer text significatiu: la conferència de l'Acadèmia Catalanista de setze de novembre sobre Necessitat de l'estudi dels clàssics entre ls joves literats catalans, en la qual s'esmenta el mallorquí com a exemple de classicisme contemporani sense haver de recórrer al catolicisme com a font de justificació. Les idees s'acaben de concretar amb els seus comentaris a "Horacianes". Ja el 1905 n'avança l'aparició propera i en subratlla alguns dels trets:

"Dech a la bona amistat del gran poeta mallorquí. l conèixer-ne algunas [d'horacianes]. Són obras veritablement definitivas y supremas. L'aparició ha d'ésser gloriosa senyal de la maturitat del nostre gran esforç de resurrecció d'una llengua. En esparsas plenas d'harmonias fins ara desconegudas entre nosaltres, fulgura un català turgent, sobriament ondulat, clàssich amplíssim. Hi ha sobretot un cant a la Mar Mediterrània que és com un encarament de dues mars immensas, divinament claras, jovas y profundas" (374).

I el 1906, a El darrer mot d'en Costa, a més del to de contínua lloança, se'l presenta com a innovador en contraposició a la pompositat victorhuguesa i se'n remarca novament el camí vers el classicisme, ara amb major concreció pel que fa a l'adaptació de la mètrica. La selecció d'alguns dels trets en funció d'interessos estètics propis és evident des del moment que se'n destaca l'ús del sonet com a estrofa exemplar i especialment el sonet en alexandrins, més propi de la poesia carneriana del moment que no de la de Costa i Llobera. Senyal que n'està reivindicant allò que més li convé per a uns objectius que el 1906, respecte a Mallorca, continuen essent selectius (375). A tot això cal afegir l'entusiasme de Costa